

OBVEZNOST PLAČILA PRISPEVKA ZA POSEBNE PRIMERE ZAVAROVANJA TUJCEV

Pojasnilo DURS, št. 4250-2336/2013 01-610-06, 29. 5. 2013

Prejeli smo vprašanje glede obveznosti plačevanja prispevka za posebne primere zavarovanja po Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju - ZPIZ-2 (Ur. l. RS, št. 96/12, 39/13) za tujce, ki v okviru drugega pravnega razmerja opravljajo delo ali storitev za plačilo za slovensko pravno osebo in prihajajo iz držav, s katerimi ima RS sklenjene socialne sporazume. Odgovarjamo na podlagi pridobljenih pojasnil Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije.

Prispevek za posebne primere zavarovanja po drugi alineji prvega odstavka 20. člena ZPIZ-2 se plačuje tudi od dohodkov tujcev, razen če tujec razpolaga s potrdilom A1 ali E101.

Obveznost zavarovanja tujcev za posebne primere zavarovanja se po ZPIZ-2 presoja glede na splošna pravila o koordinaciji sistemov socialne varnosti. Tujci, ki so državljani držav članic EU in drugih držav, ki jih zavezuje Uredba (ES) št. 883/04, niso zavarovanci za posebne primere po ZPIZ-2, kadar skladno z določbami navedene uredbe v Sloveniji niso dolžni plačevati prispevkov za socialno varnost. Uredba (ES) 883/2004 za območje EU in EGP določa, da se za vsa socialna zavarovanja za posamezno osebo uporablja le zakonodaja ene države članice, tudi kadar delo oz. dejavnost opravlja na območju dveh ali več držav članic, hkrati pa vsebuje kolizijska pravila, na podlagi katerih se določi državo, katere zakonodaja se uporablja. S temi pravili je v primeru, ko je oseba vključena v zavarovanje v drugi državi članici, glede obveznih socialnih zavarovanj (plačevanje prispevkov in pravice iz teh zavarovanj) izključena uporaba slovenske zakonodaje, ker je za vsa pravna razmerja urejeno zavarovanje na drugem mestu. Država, katere zakonodaja se uporablja, izda zavarovancu obrazec A1 ali E101, organi drugih držav pa na podlagi teh obrazcev izključijo uporabo zakonodaje na svojem območju.

Za tujce - državljane tretjih držav, za katere ne veljajo pravila koordinacije sistemov socialne varnosti po Uredbi (ES) 883/04, pa je zavarovanje za posebne primere po ZPIZ-2 obvezno. Od izplačanih prejemkov tem tujcem morajo zavezanci obračunati in plačati prispevek za posebne primere zavarovanja.

Dvostranski sporazumi o socialni varnosti praviloma določajo, da se oseba obvezno zavaruje v državi, v kateri opravlja delo. Doslej v nobenem od sklenjenih sporazumov ni bil urejen primer, ko zavarovanec sočasno dela (v okviru zaposlitve ali samozaposlitve) v obeh državah hkrati. Takšne so situacije, ko ima zavarovanec npr. na Hrvaškem sklenjeno delovno razmerje (sedež delodajalca na Hrvaškem), v RS pa hkrati bodisi sklenjeno delovno razmerje (sedež delodajalca v RS), lahko pa tudi registrirano samostojno dejavnost. V teh primerih po istem pravilu velja, da je obvezno zavarovanje po kraju, kjer zavarovanec opravlja delo oz. dejavnost, kar pa pomeni, da je obvezno zavarovanje v obeh državah sočasno. Kolizijskih določb ni, za izenačevanje pravnih razmerij v obeh državah pogodbenicah v sporazumih ni pravne podlage, prav tako se zavarovalna doba, ki se šteje za priznanje pravic, v istem obdobju ne more šteti dvakrat, niti se seštevati, če gre za krajši delovni čas, temveč vsaka država upošteva le obdobje zavarovanja, dopolnjeno na svojem območju, k temu pa za priznanje pravic prišteva tista obdobja v drugih državah pogodbenicah, ki se z "njenimi" ne prekrivajo.

Ob upoštevanju kroga oseb, ki ga določa druga alineja prvega odstavka 20. člena ZPIZ-2, definicije drugega pravnega razmerja, določenega v drugem odstavku 18. člena ZPIZ-2, in pravil, ki veljajo za zavarovanje v RS v opisanih primerih, so med zavarovance za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni zajete tudi osebe, ki opravijo delo ali storitev v drugi državi pogodbenici oziroma v tretji državi za naročnika ("delodajalca" v širšem

smislu) s sedežem v RS, in se na tej podlagi v RS obračuna in (v tujino) izplača plačilo za takšno delo.